EVEREST

2027

tamadres.com

YILDIZ ECEVİT

1946'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Yüksek lisans ve doktora çalışmalarını Hacettepe ve Ankara üniversitelerinde Türk ve Alman edebiyatları arasında karşılaştırmalı olarak yaptı. 1986-2000 yılları arasında Ankara Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalıştı. 1996 yılında profesör oldu. Ankara ve Bilkent üniversitelerinde Alman Edebiyatı, Avangard Edebiyat ve 20. yüzyıl dünya romanı alanlarında dersler verdi. Yazarın yayınlanmış kitapları şunlardır: *Oğuz Atay'da Aydın Olgusu* (1989), *Intellektuellenproblematik bei Max Frisch und Oğuz Atay* (1990), *İsviçre-Alman Edebiyatı* (1990), *Flissingen Haritada Yok/Maja Beutler* (Çeviri) (1990), *Bozkır Kurdu'nun Düş Yolculukları/Hermann Hesse* (Derleme) (1994), *Orhan Pamuk'u Okumak* (1996), *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar* (2001), *Ben Buradayım. Oğuz Atay'ın Biyografik ve Kurmaca Dünyası* (2005), *Orhan Pamuk Lesen* (2008), *Kurmaca Bir Dünyadan* (2013), *Kozmik Komedya* (2021).

tamadres.com

YILDIZ ECEVİT

KOZMİK KOMEDYA

tamadres.com

§

Yayın No **2027**
Türkçe Edebiyat **847**

Kozmik Komedya
Yıldız Ecevit

Editör: Murat Çelik
Kapak tasarımı: Emir Tali
Sayfa tasarımı: Muzaffer Aysu

© 2021, Yıldız Ecevit
© 2021, bu kitabın Türkçe yayın hakları
Everest Yayınları'na aittir.

1. Basım: Nisan 2021

ISBN 978-605-185-602-5
Sertifika No: 43949

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık
Matbaa Sertifika No: 45099
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8
Bayrampaşa/İstanbul
Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI
Ticarethane Sokak No: 15 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 513 34 20-21 Faks: (0212) 512 33 76
e-posta: info@everestyayinlari.com
www.everestyayinlari.com
www.twitter.com/everestkitap
www.facebook.com/everestyayinlari
www.instagram.com/everestyayinlari

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

tanadres.com

KOZMİK KOMEDYA

tamadres.com

tamadres.com

OKURA,

BU ROMAN, YAŞAMININ BÜYÜK BİR BÖLÜMÜNÜ 'BİLGİ' DERLEYEREK GEÇİREN BİRİNİN: BİR EDEBİYAT ARAŞTIRMACISININ ÜRÜNÜ. BÖYLE BİRİ İÇİN YAŞAM, İÇİNDE SOLUKLANDIĞI DOĞAL KOŞULLAR VE BAŞA ÇIKMAYA ÇALIŞTIĞI TOPLUMSAL İLİŞKİLER YUMAĞINDAN OLUŞMAZ YALNIZCA. ONUN YAŞAMININ ÖNEMLİ BİR BÖLÜMÜNÜ, İÇİNDE GEÇİRDİĞİ KİTAPLAR DÜNYASI OLUŞTURUR. BU KİTAP, YAŞAMI; AĞAÇLAR, DAĞLAR, DENİZLER, İNSAN İLİŞKİLERİ, DUYGULARI, AŞKLARI ARACILIĞIYLA DEĞİL DE METİNLER DÜNYASINDAN YOLA ÇIKARAK, ONLARDAN ALINTILAR YAPARAK ANLATMAYI DENİYOR. BU KİTAPTA YAZAR BİLGİYİ KURGULUYOR: BİR 'BİLGİ ROMANI' BU. BİLGİ SERGİLEYEREK METNİN DOĞASINI DOKUYOR; BİLGİ ARACILIĞIYLA YAŞAMI, İNSANI VE TABİİ Kİ KENDİNİ ÇÖZÜMLEMEYE ÇALIŞIYOR YAZAR... ARAYIŞ İÇİNDE... BİLGİDEN BİLGİYE ATLAYARAK... TAM BİR SONUCA VARMADAN... BELKİ DE VARAMADAN...SONUCA BİRAZ YAKLAŞIR GİBİ OLDUĞUNDA İSE BUNU ÇOCUKSU BİR SEVİNÇLE DIŞAVURARAK... SONRA YENİDEN BİLİNMEZİN LABİRENTLERİNE DALARAK...

YUKARIDAKİ PARAGRAFTAN DA ANLAŞILDIĞI ÜZERE, YAZARDAN "ESERİ AĞZINI AÇTIĞINDA, AĞZINI

KAPAMASINI" İSTEYEN NİETZSCHE'YE UYGUN BİR YAZAR OLMADIĞIM ORTADA. HİÇ SOYUNAMADIĞIM EDEBİYAT ARAŞTIRMACISI KİMLİĞİMLE, BU KİTABIN 'METİNLERARASI' BİR ROMAN OLDUĞUNU SÖYLEMEK İSTİYORUM. HER ŞEYDEN ÖNCE DE DANTE'NİN "İLAHİ KOMEDYA"SINI KURGU ŞABLONU OLARAK KULLANAN METİNLERARASI BİR ROMAN BU. AYRICA, ARA SIRA YAŞADIKLARI İNSANSAL DUYGULANIMLARLA ETE KEMİĞE BÜRÜNME ÇABALARINA KARŞIN METİNDE DOLAŞAN ROMAN KİŞİLERİNİN ANA İŞLEVİNİN DE YALNIZCA BİLGİNİN KURGULANMASINA YARDIMCI OLMAK OLDUĞUNU SÖYLEMEM GEREKİR. ÇÜNKÜ BU ROMANIN TEK BİR KAHRAMANI VAR: O DA 'BİLGİ'.

AYRICA, BU KİTABIN YAZARININ YAŞAMI BİLGİ ARACILIĞIYLA ÇÖZÜMLEME ÇABASI, ONU BİRBİRİNDEN ÇOK FARKLI BİLGİ ALANLARINA YÖNELMEK ZORUNDA BIRAKIYOR VE METNİ 'ALANLARARASI' BİR ÇOĞULCULUĞA ÇEKİYOR. UMARIM SEVGİLİ OKUR, BİR ROMAN İÇİN BU ALIŞILMADIK BİLGİ YOĞUNLUĞU SENİ BUNALTMAZ! VE UMARIM, BU BİLGİDEN BİLGİYE ATLAYIŞ SIRASINDA SEN DE BENİM GİBİ KEYİF ALIRSIN.

YAŞAMDA SOLUK ALMAMI KOLAYLAŞTIRAN, DOLAYISIYLA BU METNİN OLUŞUMUNA BÜYÜK KATKISI OLAN SEVGİLİ YOL ARKADAŞIM ÖZTAN ECEVİT'E İÇTEN TEŞEKKÜRLERİMLE.

YILDIZ ECEVİT

yapracik.com

Josie Sera ve Iain Sinan'a…

tamadres.com

tamadres.com

CAFE'DE PROLOG

"Sorgulanmayan hayat yaşamaya değmez."
Sokrat

tamadres.com

tamadres.com

Kalabalığın içinde ilerliyordu; kumral kısa saçları, entelektüel sezginin fırça darbelerinden izler taşıyan ince yüzü ve beden devinimlerine sinmiş zarif bir kayıtsızlıkla… Örtük aykırılığıyla ilk bakışta dikkati çeken tiplerdendi. Kırık beyaz renkte bir elbise vardı üstünde, salaş, uzun, uçuşmaya hazır; kısa bir jean mont, açıkmavi; bohem, umursamaz botlar, eskitilmiş deriden, antrasit… Alışılmış maddesel gösterişin dışında bir görünümdü bu. Estetik takıntıları olan biriydi. İnsanın iç dünyasının, üstünde taşıdığı giysi parçalarında da yansımayı sürdürdüğü düşüncesindeydi.

Yolun kenarındaki kafelerden birine girdi. Güzel bir sonbahar ikindisiydi. İnsanlar kaldırımın gerisinde oluşturulmuş dış mekânda oturuyorlardı. Boş olan tek masaya yöneldi. Siparişlerini beklerken açlığını bastırmak için çanağın içinde duran çubuklardan birini aldı, kemirmeye başladı. Cafe tıklım tıklım doluydu. Konuşma ve gülüşme sesleri birbirine karışmıştı. Yandaki masada yirmili yaşlarında bir kız grubu kahkahalar arasında bir cep telefonuna odaklanmıştı. Karşıda ise bir kadınla erkek uyum içinde fısıldaşıyorlardı. Onların yanındaki masada sakalı Karl Marx'a benzeyen bir adam, onu ciddi bakışlarla izleyen birkaç kişiye ilkeli bir şeyler anlatıyor gibiydi. Masalardan yükselen konuşmalar, tiz ve pes tonların harmanlandığı bir uğultuya dönüşüyor, sonra Cafe'deki kalabalığın üstünden caddeye doğru bir ses çağlayanı gibi akıp gidiyordu. Bu insan cümbüşünün içinde

kanadres.com

zamanın ötesinde bir yerle ilişkideymişçesine masasında yalnız başına oturan bir adam dikkatini çekti. Adamın burnu, Mozart'ın CD kapaklarında yer alan illustrasyonlarındaki burnunu andırıyordu.

Son zamanlarda yaşamının odağına oturtmuştu Mozart'ı. Karşıdaki dalgın ve yorgun adamı zamanın ötesiyle ilişkiye sokma gayreti ya da onun bu ülkedeki her üç burundan birine benzeyen burnunu Mozart çağrışımına açmasının nedeni de kuşkusuz buydu. Sırt çantasındaki kulaklıklı müzikçalarındaKöchel'in numaraladığı 623 bestenin neredeyse tümü vardı, hem de değişik versiyonlarıyla. Birden, geçen gün okuduğu Mozart konulu kitabın yazarının önerisi geldi aklına. Yazar, bir cafede dinlenebilecek en uygun Mozart bestesinin K.496 sol majör piyano üçlüsü olduğunu söylüyordu: *"Bu müzik bana bir sohbet gibi geldi,"* diyordu yazar, *"hem dinliyordum hem de etrafı izleyebiliyordum. Bakışlarım tüm cafeyi tarıyordu, çünkü bu müzik ağır tempolu bir kamera gibi bir insan fizyonomisinden diğerine zincirlenerek düşünmemi sağlıyordu benim. Çevremdeki insanlar bana nasıl da tanıdık geliyordu, nasıl da kavrayabiliyordum onları tek tek kişisel özellikleriyle. Sanki onların hepsi birbirleriyle gizliden iyi tanıştılar, sanki hep beraber oradan kalkıp gitmelerine izin verecek büyülü kelimeyi bekliyorlardı."*[1]

Dantel'in dünyası -kadının adı buydu- farklı bir boyuta taşınmıştı. Yazarın önerisi üzerine devreye soktuğu müzik sanki insanları, devinimleri, nesneleri eline geçirmiş, piyano tuşlarının inip kalkmasıyla oluşan her ses, Dantel'in göz erimi içinde canlı cansız ne varsa hepsinin üstüne bir an dokunarak onları o farklı boyutun renkleriyle boyuyor, sonra da karşı masadaki Mozart

1 Hanns-Joseph Ortheil, *Das Glück der Musik vom Vergnügen, Mozart zuhören*, Sammlung Luchterhand, s. 17 (alıntının çevirisi: Y. Ecevit).

burunlu adamın ilişkide olduğunu düşündüğü o zaman ötesi yerlere doğru süzülüyordu. Doğayı anımsatan bir kendiliğindenlik vardı seslerde; cana yakın, çocuksu, muzip bir neşe, zarif sıçrayışlar, yalın, basit ama yoksulluğa düşmeyen bir ses akışı… Bu dünyaya ait olmayan tiz ve çılgın bir kahkaha atmak geldi içinden; tıpkı Rejisör Milos Forman'ın *"Amadeus"* filminde Mozart'ı canlandıran oyuncusuna attırdığı türden.

Garsona kendini duyurma gayreti içinde haykırışa dönüşen tiz bir kadın sesi, Dantel'i, müzik selinin oluşturduğu boyuttan Cafe'deki kalabalığın dünyasına geri çekti. Kalabalığı bu kez farklı bir bakışla yeniden taradı Dantel. Mozart burunlu adam dışında herkes yaşamla barışık gibi görünüyordu. Onun bakışlarını tanımlayabilecek en uygun sözcük ise *boşunalık* olurdu sanki. Yaşama tutunmak için gösterilecek çabayı boşuna buluyordu belki de. Belki de yaşam yolunda şansı yaver gitmemiş, neye elini attıysa, sonunda ona kalan acı ve düş kırıklığı olmuştu. Acaba bu '*yaşam yolu*' denilenin nemenem bir şey olduğunu '*ben kimim, nereden geldim, nereye gidiyorum*' türünden felsefi sorular eşliğinde irdelemiş miydi Mozart burunlu adam? Bu yolun bir rotası var mıydı? Rotayı çizen kimdi? Tanrı mıydı? Kendisine böylesine berbat bir rota çizen Tanrı neden uğraşıyordu onunla? Belki de bu yolculuğun rotası falan yoktu da her şey rastlantısal olarak gelişiyordu. Peki anlam: o ne olacaktı? O zaman anlam ve amaç içermeyen ve yalnızca ölümün olduğu bu dünyaya, bu iğrenç çabanın bataklığına Samuel Beckett'in sefil kurmaca insanları gibi fırlatılıp atılmış mıydı?

Fazla ileri gittiğini, bir aşırı yorum girdabının içine girdiğini düşündü Dantel. Belki de Mozart burunlu adam bunların hiçbirini düşünmüyordu. İri bir fincan içindeki kahvesi geldiğinde bakışlarındaki o boşunalık ifadesi de kaybolmuştu zaten. Ama yine de kim bilebilirdi ki? Aslında kapının girişinde, sağdaki

masada oturan, saçlarını arkadan bağlamış adam bunları düşünüyor olabilirdi. Adamın kalın çerçeveli gözlüğü Dantel'in savını destekler nitelikteydi. Tolstoy'un bunalımlı yıllarında yazdığı, '*yaşamın anlamı nedir, yaşamın sonucu nedir*' ya da '*var olan her şey ne içindi, ben ne için varım*' haykırışlarıyla dolu *"İtiraflarım"* adlı kitabı geldi aklına. Atkuyruklu adamın bu kitabı okumuş olduğundan emindi.

Bir an atkuyruklu adamın kendisini Hamlet'le özdeşleştirdiğini düşünmek istedi Dantel. Sonra emin olamadı: yoksa Mozart burunlu adamı mı seçmeliydi bu iş için? Neden olmasındı? Ama önce atkuyruklu adamı denemek istedi yine de: Siyah dar pantolonu, çizmeleri ve Ortaçağ kostümü içinde kırlaşmış atkuyruğuyla çağcıl bir Hamlet hiç de fena bir fikir değildi: Bir organizmaymışçasına devinen bir insan topluluğunu karşısına almış… doğrularını yaşama geçirmeye çalışan… kendisine yabancı bir dünyaya karşı devleşmiş bir varoluşsal başkaldırı içinde… kabına sığamayan… uyumsuz…Onu film dünyasından Laurence Olivier ya da Richard Burton'ın yaşam verdiği Hamlet'lerden çok Rus yönetmen Kozintsev'in yarattığı Hamlet olarak düşledi. Belki diğer ikisinin kimlikleri fazla tanıdık geldiği için onları Hamlet'leştiremiyordu düşünde. Hamlet anonim olmalıydı, kimliksiz… Bu dünyada bin yıllardır yaşamış, yaşamakta olan birçok insanın bilincini en azından bir kez olsun ziyaret etmiş varoluşsal bilmecenin ikonlaşmış haliydi o.

"Olmalı mı, olmamalı mı…" Aklına gelen Bülent Ortaçgil şarkısının sözleri, kulaklığında çalmayı sürdüren K.496 piyano üçlüsünün oluşturduğu fonda çınlamaya başladı kafasının içinde: *"Olmalı mı olmamalı mı / Yoksa hiç değişmemeli mi / Ama ben değişmezsem / Ben olamam ki."* Gülümsedi Dantel. Varoluşsal sorunsalın buzdan kalıbı ezginin sevimli, çocuksu yinelemelerinin sıcaklığında çözülmeye başlamıştı. Dünya üzerinde yaşamları